

Kooste yksityistielain 560/2018 sisällöstä tiekuntien kannalta

Yleistä

Lain tarkoituksena on **turvata** elinkeinoelämän ja muiden yhteiskunnallisten tarpeiden edellyttämät **kulkuyhteydet kiinteistöille**, jotka eivät sijaitse maantie- tai katuverkolla sekä turvata yksityistieverkon ylläpito ja kehittäminen **osana liikennejärjestelmää**. Tarkoituksena on myös taata yksityistieasioissa asianosaisten oikeusturva ja tieosakkaiden yhdenvertainen kohtelu. Laki koskee toimitusteitä sekä osittain ns. sopimusteitä. Laki ei koske teitä, joita vain asianomaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus käyttää.

Laki tulee voimaan 1.1.2019. Tämän jälkeen kunnan tielautakunnan (Vihdissä ympäristölautakunnan tiejaos) tehtävät siirtyvät maanmittauslaitokselle (toimitustehtävät), sekä käräjäoikeuteen (muutoksenhakuasiat) ja lain täydennyksen perusteella väliaikaisesti myös Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksille.

Tiekunnan hallinto ja tienpito uuden lain mukaisena

Tiekunnan kokous kutsutaan koolle postitse, mutta tiekunta voi sopia kutsusta myös sähköpostitse tai muulla tietoliikenneyhteydellä. Kutsuaika on vähintään 14 päivää ja enintään 2 kuukautta ennen kokousta. Ylimääräinen kokous tulee pitää, jos vähintään neljännes tieosakkaista sitä vaatii. Kokoukseen voi osallistua myös sähköisesti. Tieosakkaat päättävät tiekunnan kokouksessa erityisesti:

- talousarviosta seuraavalle tai kuluvalle varainhoitokaudelle
- tilityksen tarkastamisesta, tilityksen hyväksymisestä, tarvittaessa tarkastajien valinnasta
- vastuuvapaudesta toimielimelle
- toimielimen valinnasta ja vapauttamisesta
- tieyksikkölaskelman vahvistamisesta
- maksuunpanoluettelon, käyttömaksuperusteiden ja -maksujen vahvistamisesta
- lainan ottamisesta
- rajankäynnin hakemisesta
- tienpito-ohjeista toimielimelle
- tienkäyttöluvan myöntämisestä ulkopuoliselle
- tieoikeuden perustamisesta ja tiekunnan perustaman tieoikeuden lakkauttamisesta
- tiekunnan säännöistä
- ulkopuolisen valtuuttamisesta huolehtimaan tiekunnan hallinnosta ja tienpidosta (max 4 v.)
- tieosakkaan aloitteiden käsittelystä

Lisäksi tiekunnan kokouksessa voidaan päättää mm.:

- tiekuntien yhdistämisestä, jakamisesta ja lakkauttamisesta (ilmoitus kiinteistötietojärjestelmään)
- sopimuksesta tienosan liittämisestä tiekuntaan (ilmoitus kiinteistötietojärjestelmään)
- muista maksuista tai niiden määräytymisperusteista
- pysyvän liikennemerkin, puomin tai muun liikenteenohjauslaitteen asettamisesta (myös kunnan suostumus) sekä tienkäytön kieltämisestä ja rajoittamisesta
- muut tienpidon kannalta suuret asiat, kuten yksityistietoimituksen hakeminen, parantamishankkeeseen ryhtyminen, kanne tuomioistuimeen yms.

Jos koollekutsuja laiminlyö kutsumisen, voidaan osakkaan hakemuksesta kokous pitää joko yksityistietoimituksen yhteydessä tai ELY-keskus voi oikeuttaa hakijan kutsumaan kokous koolle.

Tiekunnan **toimielin** voi olla hoitokunta (3 – 5 jäsentä) tai toimitsijamies (jolle voidaan valita myös sijainen). Toimikausi on enintään neljä vuotta. Toimielin huolehtii tienpidosta ja tiekunnan hallinnosta tiekunnan kokouksen antamien ohjeiden mukaisesti. Sen tulee pitää pöytäkirjaa kokouksistaan ja päätöksistään. Toimielimen tulee huolellisesti hoitaa tiekunnan asioita.

Muutoksenhakuun tiekunnan kokouksen tai toimielimen päätöksestä osakkaalla tai asianosaisella on kaksi tapaa, **oikaisuvaatimus** ja **moitekanne**:

- oikaisuvaatimus
 - esitetään **tiekunnan kokoukselle** 30 pv kuluessa päätöksen tekemisestä
 - toimielin voi ratkaista oikaisuvaatimuksen omasta päätöksestään 30 pv kuluessa, toimielimellä on aikaa 30 pv vaatimuksen esittämisestä kutsua tiekunnan kokous käsittelemään asiaa
- moitekanne
 - **käräjäoikeudelle** (maaoikeus) 3 kk kuluessa päätöksen tekemisestä (osakas) / 3 kk tiedoksisaannista (muu asianosainen), oikaisuvaatimusta koskevasta päätöksestä kanne on nostettava 30 pv kuluessa tiedoksisaannista
 - jos asian käsittelyssä on toimittu vastoin yksityistielakia tai tiekunnan sääntöjä tai jos päätös on yksityistielain tai sääntöjen vastainen tai jos päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai osakkaiden yhdenvertaisuutta

Yksityistietoimituksen ja tiekunnan kokouksen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Jos määrätty maksu muutoksenhaussa muuttuu tai poistuu, liikaa maksettu määrä on palautettava 6 % korolla.

Tiemaksut, jotka ovat suoraan ulosottokelpoisia, voivat koostua **perusmaksusta** ja **yksikkömaksusta**. Perusmaksu voi kattaa ainoastaan hallintoasioiden hoitamisesta koituvat kulut. Tiesakas maksaa tiemaksua **tien käytön perusteella**. Osakkaan tulee ilmoittaa tienkäytössään tapahtuvista muutoksista sekä osakaskiinteistöjen ja määräalojen kaupoista tiekunnan toimielimelle. Osakas voi vaatia **tieyksikkölaskelmaan** muutoksia, jos yksikköjakoon vaikuttavat seikat ovat olennaisesti muuttuneet sekä vaatia yksikköjakoa toimitettavaksi kokonaan uudelleen, jos se on ollut voimassa muuttumattomana vähintään 5 vuotta. Eri tienosilla voi olla myös eri yksiköinti, jos tienpito jollakin tiesalla ei tuota hyötyä kaikille osakkaille tai jos tienpito on päätetty pitää korkeammalla tai matalammalla tasolla kuin muuten. Tien käyttäjälle (myös osakkaalle) voidaan määrätä **käyttömaksu**, jonka perusteet tulee olla samat kuin osakkaille määrättyissä yksikkömaksuissa. Myös käyttömaksun osana voi olla perusmaksu. Käyttömaksu voi sisältää myös osuuden viimeisen 15 vuoden aikana tehdystä tien rakentamisesta.

Maantieliittymään ja kahden yksityistein liittymään voidaan yksityistietoimituksessa määrätä liikenneturvallisuuden vuoksi **näkemäalue**. Muulle tienosalle voidaan määrätä **suoja-alue** enintään 12 m etäisyydelle tien keskilinjasta. Liittyjä vastaa liittymän rakentamisesta yksityistielalle. Tiealueelta sekä näkemä- ja suoja-alueilta tienpitäjä voi tieoikeuden perusteella poistaa tietyin rajoituksin kasvillisuutta Maantieliittymien pakollinen pysähtyminen (stop) ja väistämisvelvollisuus (kärkikolmio) -merkeistä vastaa maantienpitäjä. Jatkossa yksityistie- ja maantieliittymän rumpujen kunnossapidosta vastaa myös maantienpitäjä. Tiekunta antaa jatkossa suostumuksen yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamiseen tiealueelle.

Tiekuntien yhdistämisestä, jakamisesta ja lakkauttamisesta päätetään joko maanmittauslaitoksen yksityistietoimituksessa, kiinteistörekisterinpitäjän päätöksellä tai tiekunnan omalla päätöksellä. Järjestäytymättömälle tiekunnalle voidaan perustaa tiekunta tiesakkaiden omassa perustamiskokouksessa. Tiekunta syntyy vasta, kun se on rekisteröity maanmittauslaitoksen yksityistierekisteriin.

Valtio voi avustaa ELY-keskuksen kautta yksityisteitä valtion talousaviossa osoitetuin varoin. Samoin kunta voi avustaa varoistaan yksityisteitä. Valtion ja kunnan avustamisen ehtona on, että tielle on perustettu tiekunta ja tiekunnan tiedot ovat lain edellyttämällä tavalla ajantasaiset maanmittauslaitoksen ylläpitämässä yksityistierekisterissä sekä liikenneviraston ylläpitämässä kansallisessa tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä (Digiroad).